

Күүкд улсин күүч-көлс гийгрүүлхин тускар

1959—1965 джилмүдт
СССР-н оln-амтнā эдл-ах-
ун делгрлтин тускар
КПСС-н XXI хург деер
ур Н. С. Хрущевин кех
докладин тезисмүдт цуг
советск оln-амтнā джиргъл-
инь улм сāнāр ясрулхин
тōлād кесг оln тōрмүд хā-
лāгдджāнā.

Тер тōрмүд дунд күүкд
улсин сāггыннь хāадж кōд-
лджāх газртнь болн гер-
булиннь хāлāмджд күүч-кō-
снь бмнкāсн улү амр болн
сул цаг элвгār олзлгдхин
тōлād, кенчр угъадг, пол
арчдг, тоорм арчдг машинд,
электроутог, холодильник,
нань чигн оln зүсн зер-
зев элвгār кедж гаргъх
тōр хāлāгдджāнā.

Мана орн-нутгин күүкд
улс, ээдж мет килмджāн
ōгдг, эврāннь энъкр Ком-
муна партъдан оньдин хан-
лтан бргнā.

Улгүринь келхд, кōдлм-
шт бāāх күүкд улсин цаг
ārвлхин кергт хот уудг
гермүдār, магазиндār сāн ам-
тта, кимд полуфабрикат:
котлетс, пирожкис, пельме-
ни, белн искчкскн гуйр
болн нань чигн хотиг бел-
дād, оньдин гүүлгāнā хал-
хар хулддг кехлā, сāн бол-
хмн.

Хот уудг газрмудт, күү-
кд улс дурта цагтан эвр-
āннь күүкдтāггāн ирād хот
уухин тōлād, бичкн күүкдт
тааста хот белдād, тедн
данъгин ирдж хот уудг
онц столмуд гаргъх кергтā.

Күүкд улсин, тер дотр
кōдлмш кедг күүкд улсин
күүч-кōлсиннь гийгрүүлхд ху-
вц угъадг гер, киртскн хувц
арчдг гер (химчистка) се-
клгън ик дōнъгāн кургдг
зōвтā. Мана балгъснд ода
деерāн алькнь чигн кōдл-
хш. Тегād чигн кōдлмш
келг, ганц гарта күүкд
улс кōдлмшиннь хōбн ам-
рад, кинод одх эс гидж
нег сенр дегтр умшхин
ормд, сōбдүлād кирāн
угъах зōвтā болна. Тернь

ик күүчр кōдлмш. Эн тōрнн
чинриг мелдж, бас новуд
ōгх кергтā.

Балгъснд бдр ирвās āм-
ти элвād бāāсн учрар ма-
газидār хот-хол авлгънд
түрү болад бāāнā. Кōдлм-
шт бāāх күүкд улс, келхд,
нег кило шикрин тōлā, нег
кило вермишелин тōлā ик
унтā цаган очередьт геенā.
Эн цагиг ārвлхин тōлā ла-
вкч улс урдаснь шикр, вер-
мишель, нань чигн ним
хотиг чинънүрдād (расфа-
совать) кегъād белдчкхлā,
авх улст чигн амр, хулда-
чнрт чигн хурдн болх зōв-
тā.

Сул цагт бдмг болгъдг
газрас хальш-тогъш, було-
чкин зүүтā хот йир ховр
магазинд орна. Кемр хая-
хая орсн цагт дегād ик
очередь болад, кōдлмш ке-
дг улст авдг аргъ уга бол-
на. Пирожное, торт зүүтā
хот бас оньдин бāāхш.

Минигъār болхла, учре-
ждень, организац бāāсн
ōбрхн газрмудар хот-хоол-
ин ларекс элвгār гаргъх
кергтā. Эн ларекс элвгār
гарч эд-тавр гүүлгāнā газ-
рт кезāчн гаругъан кургш
уга. Эдн улм эд-тавр гүүл-
гāнā эргцинь икдүлх зōвтā.
Тииклā кōдлмшч улст хот-
хоолан авхднь амр болхмн.

Балгъснд бас нег татунь,
балгъсна āмт теткх ик пар-
фюмерн магазин уга. Ода
болхла нег бичкāхāн ларе-
кд бāāнā. Тенднь йир шахр
болад, нег цōбкн күүнās
улү багтхш.

Дакад деернь мана бал-
гъснд галантерейн эд-тавр
йир хātārār зōбгднā. Улгү-
рнь: хувцнд хаддг оln зүсн
товчас шуулж авхд йир
түрү. Хувц уйдг оln зүсн
утцн бас мел бāāхш. Нань
чигн кесг ним уурмг эл-
тавр багъ унтā болад, гүүл-
гāнā кергт дōнъгāн багъар
ōгдгтнь хātārār зōбгддг
бāādлтā. Эн келгдскн тоот
эдл-ахуд икār хāгднā.

Хувц уйлгъна халхар бо-
лхла мана балгъснд негхн
„1-е Мая“ артель бāāнā.
Заказ бгдг улс оln болсн
учрар хувц уйулхла, гур-
вн-дōрвн сардан күлāгднā.
Күүкдтāн, гер бұлдан амр-
ар, хурдар хувц уйулх са-
ната улст эн ик зовлнъгта
болна. Мана балгъснд яд-
кдан гурвн-дōрвн ним ар-
гель бас гаргъхла сāн бол-
хмн.

ōдр ирвās мана балгъснд
шин гермүд босхглад, шин
эздуд орцхагъад бāāнā.
Гуугинь дахулдж радио-
станц эн гермүдт радио ор-
улдж бгч бāāхш. Тер учр
деерās, кōдлмшāсн гарсн
имтс гертāн ирчкād, орн-
нутгтан болджах зāнъгс
суццднь сонъсдж чадхш.

Эн тоот келгдскн уурмг темд-
үд цугъар нилāl, ик тōрм-
үдт хуврхлā, мана Коммуна
партин килмджāн бгскн до-
лан джилин зура хурдар
суцхднь бас дōнъ болхмн.

САНЪГЪДЖИН Бося.